

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME AÇIKLAMALARI

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Ölçme ve değerlendirme, eğitim sisteminin en önemli öğelerindendir. Ölçme ve değerlendirmenin genel anlamda en önemli yararı, eğitim sistemine dönüt vermesi ve eğitim sisteminin kendini yenilemesini sağlamasıdır.

Ölçme ve değerlendirmenin işlevleri, eğitim sistemi girdilerinin yeterli olup olmadığını, sürecin kazanımlara ulaşmayı sağlayıp sağlamadığını ve ulaşılan sonuçların istenilen nitelikte/nicelikte olup olmadığını belirlemektir. Bu sebeple ölçme ve değerlendirme süreci, eğitim ve öğretimin tüm aşamalarında kullanılması gereğine uyulduğu takdirde aksaklıkları zamanında belirleme ve düzeltme şansı verebilir.

Gelişen eğitim anlayışları, değerlendirme sürecinin eğitim ve öğretim süreçlerine bağlı olarak gerçekleştirilmesi, etkinliklerdeki öğrenme sürecini yansıtmaya ve bu etkinliklerin bir parçası olması gerektiğini vurgulamaktadır. Doğru işleyen veya amaçlara hizmet eden bir ölçme ve değerlendirme sisteminin sağlayacağı yararlar kısaca şöyle özetlenebilir.

- Öğrencilerin ne bildiğini, ne anladığını, ne yapabildiğini ve ne yapabileceğini belirleyebilmemize yardımcı olur.
- Öğrencilerin bireysel farklarını veya gelişim düzeylerindeki farklarını gösterir.
- Gelecekteki öğrenme yaşantılarını planlamaya yardımcı olur.
- Belli bir sürede öğrencilerin ulaşması beklenen standartlardan ne kadarına ulaştıklarını belirlemeye imkan tanır.
- Öğrencilerin daha iyi öğrenebilmelerinin ve öğrendiklerini yaşamlarında daha verimli veya anlamlı kullanabilmelerinin nasıl sağlanacağını belirlememizi kolaylaştırır.
- Değerlendirme sonuçları paylaşıldığı takdirde öğretmenlere, yöneticilere, diğer okul çalışanlarına, öğrencilere ve velilere öğrencinin öğrenme süreci hakkında bilgi sağlar.
- Öğretim programlarını uygulama, izleme ve geliştirme sürecinden sorumlu kişi ve kurumların doğru kararlar vermesini sağlar.
- Öğretim programlarında kullanılan öğretim yöntem ve tekniklerinin yeterliliği hakkında ilgili kişilere, özellikle öğretmenlere bilgi verir.
- Öğrencilerin öğrenmede zorlandığı noktaları, öğrencilerin zayıf yönlerini, öğrenme eksiklerini veya yanlışlarını tespit etmeyi sağlayabilir.

• Öğrenme güçlüğü çeken ve bazı becerilerden yoksun olan veya öğrenme kapasitesi ve becerileri yüksek olan öğrencileri tespit etmede önemli bir rol oynar.

• Öğretmenlerin yeterli ölçülerinden ne kadarını sağlayabildiklerini; öğrenme öğretme sürecinde kullandıkları öğrenme yaklaşımları veya yöntem ve teknikleri konusunda ne dercede bilgi sahip olduklarını görmelerini sağlar.

• Öğretmenlerin, öğrenme-öğretme süreçlerini öğrencilerinin ve kendisinin düzeyine göre tasarlamasına yardım eder.

Eğitim sisteminin gelişimi ve sürekli kendini yenilemesi ancak uygun ölçme ve değerlendirme yöntemlerinin kullanılması ile mümkündür. Bu çerçevede ölçme ve değerlendirme öğrencinin, öğretmenin, velinin, okul idarecilerinin ve eğitim sistemindeki tüm iş görenlerin başarısını değerlendirir, sorunlarını izler ve aksaklıklarla ilgili gerekli önlemlerin alınmasını sağlar. Bu sürecin iyi işlemesi için uygun olan ölçme ve değerlendirme ile ilgili teknik ve araçlara kitabımızda yer vermeye çalışılmıştır.

Yeni eğitim yaklaşımları öğrenme sürecinde öğrencinin aktif olması ve yaşayarak öğrenmesi gerektiğine vurgu yaparak değerlendirme sürecinde de aktif olması gerektiğini belirtmektedir. Öğrencinin öğrenme ortamında aktif olması, sürekli etkinliklerle sağlanır. Ölçme ve değerlendirme işlemlerinin bu etkinliklere dayanması gerekir. Öğrencilerin ölçütlerin belirlenmesi ve değerlendirme etkinliklerine katılımı da ölçme ve değerlendirme sürecinde öğrencinin aktif olmasını sağlayabilir. Etkinlikler konusunda öğrencilere sağlanan katılım şansı, ölçme ve değerlendirme işlemlerine katılması için de verilmelidir. Ölçme ve değerlendirme sürecinde kullanılacak ölçütlerin öğrencilerle birlikte belirlenmesi, öğrencilerin kendi gelişimlerini görme, kendilerini geliştirme ve kendilerini değerlendirme konusunda beceri kazanmalarına olanak verir. Bu yaklaşımla hem öğretmen hem de öğrencinin ölçme ve değerlendirme sürecini bir öğrenme aracı olarak kullanabilmesi mümkün olacaktır. Bu da eğitim ve öğretim sürecinde ürün ve süreç değerlendirme yaklaşımlarından sadece biri değil, her iki yaklaşımın birlikte kullanılmasıyla sağlanabilir.

Bireysel farklılıkları dikkate alarak, her öğrenenin sahip olduğu ön bilgilerle yeni bilgileri özgün bir biçimde yapılandırdığını öne süren yapılandırmacı (oluşturmacı) yaklaşım ve yapılandırmacı yaklaşımla destekleyici bir uyum içindeki çoklu yetenek (zekâ) kuramı öğretim yöntem ve tekniklerinin müm-

kün olduğunca çeşitlendirilmesi gerektiğini belirtirken ölçme ve değerlendirme sürecinde öğrencilere bilgi, beceri ve tutumlarını gösterebilecekleri çoklu değerlendirme fırsatları sunulması gerektiğini; bunun için de ölçme ve değerlendirme yöntem ve tekniklerinin mümkün olduğunca çeşitlendirilmesinin zorunluluk olduğunu belirtmektedir. Kitabımız, dayandığı yapılandırmacı eğitim yaklaşımını çoklu yetenek kuramıyla destekleyen anlayışa bağlı olarak ürün ve süreç (performans veya otantik) değerlendirme yaklaşımları birlikte kullanılacak bir yapıda oluşturulmuştur. Etkinliklerin süreç, öğrenci ürünlerinin ise hem süreç hem de ürün değerlendirme araç ve teknikleri ile değerlendirilmesi önerilmiştir.

Ürün değerlendirme, öğretim sürecini fazla dikkate almadan öğrencinin öğrenme ürünlerinin değerlendirilmesi anlamı taşımaktadır. Süreç değerlendirme ise öğrencinin bir çalışmayı nasıl gerçekleştirdiğinin, bulunduğu başarı düzeyine nasıl ulaştığının, öğrenme sürecinde uyması gereken kurallara ne derece uyduğunun, üstlendiği görevlerden ne kadarını yerine getirdiğinin, bu süreçte kullanılan yöntemlerden hangilerinin işe yaradığı veya yaramadığının öğretmen, öğrenci ve veliler tarafından belirlenmesini sağlar. Süreç değerlendirme yaklaşımını uygulamak, öğrencilerin öğrenme ve öğrendiklerini değerlendirmeleri konusunda sorumluluk alma becerilerini geliştirir. Böylece neleri öğrenmesi gerektiğine ve öğrenilenlerin nasıl değerlendirileceğine karar veren bir birey olarak kendi davranışlarından sorumlu olmayı öğrenebilir. Ancak, belirtilen yararların sağlanabilmesi için yapılan değerlendirmelerin hangi kazanımları içerdiği paydaşlarla paylaşılmalı ve en kısa sürede geri bildirimde bulunulmalıdır.

Kitabımızda kullanılan ölçekler kazanımlara ve kazanımlarla ilgili etkinliklere dayalı olarak geliştirilmiştir. Ölçekler, kitabımızdaki etkinlikler takip edildiği takdirde kazanımlara ulaşıp ulaşılamadığı hakkında fikir verebilir, ölçme sonuçlarını elde etmeyi kolaylaştırabilir. Ancak süreç değerlendirme yaklaşımının bir gereği olarak değerlendirmede kullanılacak ölçütleri öğrencilerle belirlemek ve bu ölçütleri tüm öğrencilere (gerektiğinde diğer ilgililere) bildirmek değerlendirme işlemlerinin doğruluğu bakımından yararlı olacaktır. Bu nedenle, kitabımızdaki ölçeklerin öneri niteliği taşıdığı söylenebilir. Doğal olarak çeşitli etkinlikler düzenleyen öğretmenlerimizin ölçekleri yapısal olarak değiştirmeye veya uygun olmayan ölçütleri çıkarıp gerekli gördükleri ölçütleri eklemeye hakları hatta zorunlulukları vardır. Bu nedenle kitaplarımızda ve özellikle öğretmen kitabı ekinde verilen ölçeklerde gerekli görülen değişiklikleri yapmanız ölçme ve değerlendirmenin doğru yapıl-

ması bakımından yararlı olabilir. Ayrıca kitaptaki ölçeklerin olduğu gibi kullanılması durumunda, ölçeklerin yönergesine uygun hareket edilmesi ölçme ve değerlendirme sürecini kolaylaştırabilir.

Ölçme ve değerlendirme araçlarını kullanırken bu araçların özellikleri dikkate alınmalı, güçlü ve zayıf yönleri göz önünde bulundurulmalıdır. Ölçme ve değerlendirme amacıyla kullanılabilecek araçların özellikleri kısaca aşağıda özetlenmeye çalışılmıştır.

Yazılı sınavlar: Özellikle öğrencilerin özgün ve yaratıcı düşünce gücünü; yazılı anlatım becerisini; bilgiyi örgütleme yeteneğini; düşüncelerin iç ve dış tutarlılığını değerlendirme becerilerini; ilgi ve tutumlarını ölçmede kullanışlı araçlardır. Puanlama uzun zaman aldığından özellikle çok sayıda cevaplayıcının olduğu durumlarda yazılı sınavların kullanışlılığı düşer. Yazılı sınavların en zayıf yönü puanlama yanlışlıklarına açık olmalarıdır. Bu nedenle yazılı sınavları puanlarken cevaplayıcıyı tanımaktan ileri gelen puanlama yanlışlığını önlemek için isme bakmama; bir sorunun iyi cevaplanmış olması diğer sorulara verilecek puanı etkileyebileceğinden puanlamayı soru-soru yapma; iyi bir öğrenciden sonra orta bir öğrenci zayıf, zayıf bir öğrenciden sonra ise aksine iyi görünebileceğinden sınav kâğıtlarını sınıflandırma; yorgunluk ve dikkat eksikliği başladığında okuma ve puanlamayı bırakma ve puanlama anahtarı kullanma gibi önlemler alınmalıdır.

Doğru yanlış testleri: Doğru yanlış testlerini puanlama hem kolaydır hem objektiftir. Madde yapısı basit olmasına rağmen çeşitli düzeylerde kazanımları ölçebildiği söylenir. Öğrenme eksiklerini belirleme ve tanı koymaya elverişli değildir (Örneğin yanlış olarak verilmiş bir ifadeyi yanlış diye işaretleyen bir öğrencinin ifadenin doğrusunu bilip bilmediğinin kanıtı yoktur). Bazı maddelerin yanlış olarak verilmesi test yapısı için zorunlu fakat eğitim açısından sakıncalıdır. Eğitimde yanlış cümleleri vermek ve onu vurgulamak öğrenme açısından sakıncalıdır. Önemli olan doğru olanı vurgulamaktır. Bu nedenle öğrencilere geri bildirim mutlaka verilmelidir.

Ödev ve projeler: Öğrencilerin konuları ders dışında araştırması; inceleme sonucunu rapor hâlinde yazabilmesi; araştırma, bağımsız çalışma, yaratıcı düşünme, farklı kaynaklar kullanabilme, yardım alma becerileri gibi çeşitli becerilerin geliştirilmesi ve ölçülmesi amacıyla kullanılan araçlardır. Bu tür uygulamalar iyi bir kendi kendine öğrenme yöntemidir. Puan verilmediği zaman yeterli etkiyi gösterememe riskini ön-

lemek için puan verilmeli ama nota katılacak ağırlığı düşük olmalıdır. Özellikle grup ödevleri; bilgiyi paylaşma, görev alma, yardımlaşma-dayanışma, sorumluluk alma, eleştiri ve özeleştirme yapma, empatik düşünme, hesap verme vb. davranışların geliştirilmesi ve ölçülmesi için uygundur. Ödev ve proje çalışmalarında, her öğrenciye ya da gruba farklı konu veya sorular verme; konuları öğrencilerin ilgilerine göre dağıtma veya kendilerinin seçmelerine izin verme; öğrencilerin üstesinden kalkabilecekleri güçlükte konular seçme; yararlanılabilecek muhtemel kaynaklar ve bulunabilecekleri yerleri belirtme; kapsamı açıkça belirtme; çalışmanın öğrencinin kendisi tarafından yapıp yapılmadığını kontrol etme gibi ilkelere özen gösterilmelidir.

Kısa cevaplı testler: Bir kelime, bir rakam, bir cümle veya kısa bir liste ile cevaplandırılacak sorulardan oluşan testlerdir. Puanlama kolay ve objektiftir. Her eğitim düzeyine uygun düşen sınav tipidir. Her yaştaki öğrenciye uygulanabilir.

Sözlü sınavlar: Özellikle okul öncesi ve ilköğretimin ilk yıllarında; konuşma becerileri, sözlü anlatım gücü gibi özellikleri ölçmede; yabancı dil konuşma becerisini belirlemede kullanılması gereken araçlardır. Soruların hazırlanması diğer sınavlara göre daha kolaydır ve daha az zaman alır. Sınav yapanla cevaplayıcı arasında diğer sınavlara göre daha fazla etkileşim vardır. Sınav yapanın sınav anındaki durumunun öğrenciyi olumsuz etkilememesi için gerekli önlemler alınmalıdır.

Çoktan seçmeli testler: Cevaplayıcının cevabını birtakım seçenekler arasından seçerek vermesini gerektiren testlerdir. Bir çoktan seçmeli maddede, doğru seçeneğe doğru cevap, yanlış seçeneklere ise çeldirici adı verilir. Çeldiriciler, doğru cevabı bilmeyenlerin aklını çelmek, onları yanıltmak amacıyla yazılmış, doğru olmayan seçeneklerdir. Yapılandırılmış olduklarından özellikle yaratıcılık gibi davranışları ölçemezler. Puanlama objektif ve kolaydır. Uygulanması kolaydır ancak hazırlanması zordur.

Eşleştirmeli maddeler: Birbirleriyle ilgili olan bilgi öğelerinin, belli bir açıklamaya göre eşleştirilmesini gerektiren sorulardır. "Kim, ne, nerede" gibi soruların cevabını oluşturan olgusal bilgilerin ölçülmesinde daha kullanışlıdır. Ancak bu tip maddeler yerine çoktan seçmeli testlerin kullanılması önerilir. Eşleştirmeli maddeleri yazarken öncüller listesi ile cevaplar listesinin birbiriyle ilgili olmasına; şans başarısını düşürmek

için öncüllerle cevapların eşit sayıda olmamasına; cevap listesi, bir kelime listesi ise alfabetik sıraya konulmasına; cevap listesi rakam, sayı, tarihten oluşuyorsa büyüklük sırasına göre düzenlenmesine ve eşleştirme işlemi için bir yönerge oluşturmaya dikkat edilmelidir.

Öğrenci ürün dosyası (portfolyo): Öğrencilerin öğrenme alanı (ünite), öğretim dönemi veya öğretim yılı boyunca yaptıkları çalışmaların belirlenmiş ölçütlere göre organize edilmiş bir koleksiyonu olan öğrenci ürün (seçki) dosyaları, öğrencinin öğrenme alanlarında yaptığı çalışmaların sistematik, amaçlı ve anlamlı bir bütünü olarak görülebilir. Öğrenci ürün dosyalarının kullanım amacına göre içeriği de değişir. Öğrenci ürün dosyaları sergileme, değerlendirme ve yönlendirme amaçlı kullanılabilir. Öğrenci ürün dosyası öğrencilerin çalışmalarını, harcadıkları çabayı ve gelişmelerini gösterebilir. Öğrencinin çalışmalarını, çabalarını ve gelişimini, velisinin, öğretmenlerinin ve diğer ilgililerin izlemesini kolaylaştırır.

Öğrenci ürün dosyaları öğrencinin öz disiplin ve sorumluluk bilincini geliştirmek, öğrencilere kendini değerlendirme becerisi kazandırmak, ürün değerlendirme araçlarının yanında süreç değerlendirme araçlarının da kullanılmasına olanak tanımak, öğrencinin gelişimini izleyebilmek, öğrencinin gelecekteki öğrenmelerine yol göstermek, öğrencilerin yeteneklerini göstermelerine ve ilgi alanlarını geliştirmelerine fırsat vermek, öğrencilerin birbirlerine yardımcı olmalarını kolaylaştırmak, öğretmene öğrenciyi tüm yönleriyle tanıma olanağı vermek, aile ve öğrenci arasında iletişimi güçlendirmek, öğrencinin bir bütün olarak değerlendirilmesini kolaylaştırmak amaçlarına hizmet eder. Bunun için öğrenci ürün dosyalarına öğrencilerin dosyayı hazırlarken neleri nasıl yapacakları ve yaptıklarının hangi ölçütlere göre değerlendirileceğini belirten bir yönerge; araştırma raporları; çalışmalarla ilgili fotoğraflar, resimler, video ve ses kayıtları; grup çalışması değerlendirme sonuçları; öğrencilerin mektupları veya günlükleri; öğrencilerin kendilerini değerlendirme sonuçları; öğrencilerin seçtiği çalışmalar; öğrencileri değerlendirmede, tanımda ve yönlendirmede kullanılan diğer araçlardan elde edilen sonuçlar eklenebilir.

Öğrenci ürün dosyası oluşturulurken öğrencinin yaptığı en iyi çalışmaları; öğrencinin yeni öğrenmeleri ile ilgili çalışmaları; öğrencinin sevmediği çalışmalardan örnekleri; öğrencinin sevdiği ve övündüğü çalışmalardan örnekleri; öğretmenin, akranların ve velinin seçtiği çalışmaları seçme yoluna gidilebilir. Ürün dosyası oluşturma sürecinde öğretmen öğrencilere reh-

berlik etmeli, ürün dosyasının kapsamının ne olacağı konusunda öğrencilere yol göstermeli, ürün dosyasına çalışma seçerken öğrencinin sorumluluk almasına ve karar vermesine yardımcı olmalı, ürün dosyasının veya ürün dosyası içindeki çalışmaların hangi ölçütlere göre değerlendirileceğini öğrencilerle birlikte belirlemeli, ürün dosyası içindeki çalışmaları değerlendirme ölçütlerini açık ve anlaşılır bir biçimde paydaşlara bildirmeli ve ürün dosyasının öğrencileri karşılaştırmak yerine tanımak için kullanılmasını sağlamalıdır.

Dereceleme Ölçekleri (rubric'ler): Dereceleme ölçekleri, performansı tanımlayan herhangi bir çalışmanın puanlanması için geliştirilmiş ölçütleri içerir. Dereceleme ölçekleri, etkinliğin tamamının ya da bölümlerinin nasıl puanlanacağını ana hatlarıyla gösterilmesidir. Başka bir tanımla dereceleme ölçekleri; kabul edilebilir ya da edilemez performans sınırlarının öğretmen ve öğrenciler için açıkça belirtildiği ölçüt gruplarından oluşan ölçeklerdir. En kullanışlı dereceleme ölçekleri, ölçme ve değerlendirme yapacak kişinin etkinliklerle doğrudan ilişkili olarak kendi yaptığı araçlardır. Dereceleme ölçekleri, öğrencinin bir kavrama ilişkin bilgisini, bir ürünü belirlenen ölçütlere uygun olarak ortaya koyma becerisini, verilen bir görevi yapma sürecinde uyulması gereken aşamalı adımları, yerine getirmedeki ustalığını veya verilen bir ödevi yapmadaki yeterli düzeyini belirlemede kullanılabilir.

Dereceleme ölçeklerinin bütüncül (holistic) ve analitik (analytical) olmak üzere iki biçimi vardır. Bütüncül dereceleme ölçekleriyle performansın genel sürecinin veya ürünün bir bütün olarak (parçalarını dikkate almadan) puanlanması, analitik dereceleme ölçekleriyle performansın genel sürecinin veya ürünün parçalarının ayrı ayrı puanlanması ve bu kısmi puanların toplanarak toplam puana ulaşılması söz konusudur. Analitik dereceleme ölçekleri süreçle ilgilenmektedir. Bu nedenle öğrenme eksikliği ya da davranış bozukluğu olan öğrencilerde kullanılması iyi sonuç vermeyebilir. Bütüncül dereceleme ölçekleri, öğrencinin cevabı bütüncül olarak değerlendirileceği zaman kullanılır. Bütüncül dereceleme ölçeklerindeki puanlama ölçütleri bir problemin çözümünün önemli bölümleriyle ilgili olmalıdır.

Açık uçlu sorular: Öğrenciyi düşünmeye yönlmesi nedeniyle özellikle süreç değerlendirmede çok kullanılan ölçme araçlarındandır. Açık uçlu sorulardan anketlerde, yazılı ve sözlü sınavlarda ve derslerin her aşamasında yararlanılabilir. Açık uçlu sorular, öğrencileri tanımak, düşündürmek, ön bilgilerini hatırlamalarını, tahmin etmelerini, bildiklerini organize

etmelerini sağlamak vb. gibi çok sayıda amaca hizmet edebilir. Açık uçlu sorular, öğrencilerle veya onların yaşantılarıyla ilgili olmalıdır. Öğrencilerin, soru üzerinde düşünmelerine fırsat vermeli, ilgisini çekebilmelidir. Aynı zamanda öğrenciler kendi düşüncelerini, yaşantılarını veya duygularını açıklama ve savunma konusunda cesaretlendirilmelidir. Yerinde kullandıklarında öğrencinin bütünü görmesini sağlayabilir.

Görüşme (mülakat): Görüşme belli bir amaçla yüz yüze gelen iki veya daha fazla kişinin, sözel ve sözel olmayan iletişim, araç ve teknikleri kullanmak suretiyle oluşturdukları etkileşimdir. Görüşmede daha çok, kendini ifade edebilme becerisi ve bilişsel süreçler üzerinde durulur. Bu teknik, öğrencilerin konuları nasıl ya da hangi düzeyde anladıklarının değerlendirilmesinde kullanılabilir. Bu amaçlarla yapılan öğrenci görüşmelerinde, "Bu olayı farklı bir yolla açıklayabilir misin?", Bu çalışmayı tekrar etseydin neleri değiştirmek isterdin?, Konuyla ilgili kendi yaşamından örnek verebilir misin?, Arkadaşlarına konuyu daha iyi öğrenmeleri için neler önerirsin?" gibi sorular sorulabilir.

Gözlem: Bir kimsenin diğer bireyler, olaylar, bireylerin ortaya çıkardığı ürünler veya bu ürünleri ortaya çıkarma süreci hakkında, duyu organları yolu ile bilgi edinme tekniğidir. Gözlem verileri, geçerlik ve güvenilirliği oldukça zayıf verilerdir. Gözlemcinin tutumları değer yargıları, inançları, bilincinde olduğu veya olmadığı ihtiyaçları, beklentileri gözlem sonuçlarını etkiler. Ürünlerin gözlenebildiği alanlarda bu teknik önem kazanır. Performans değerlendirmede sık kullanılan araçlardandır. Fen ve teknoloji dersi için bu tekniğin sık kullanılması önerilebilir. Özellikle öğrencilerin çeşitli sınıf içi tartışmalarda katılımlarını, öğrencilerin grup çalışmalarına ve tartışmalarına katılımlarını, öğrenme görevleri ile ilgili harcanan çabayı, öğretmenin sunduğu öğrenim materyallerine öğrencinin gösterdiği tepkiyi, öğrencinin düşüncesini savunmada kanıt kullanma becerisini vb. gözlemek mümkündür.

Gözlem yapılırken gözlenen tüm öğrenciler için aynı ölçütleri kullanmaya; gözlem yapmadan önce neyin gözleneceğini açık bir şekilde saptamaya; belli bir zaman içerisinde sadece bir öğrenciyi gözlemeye; önemli kazanımlara öncelik veremeye; öğrencileri tek bir gözlem sonucuna dayanarak değil, farklı zamanlarda yapılan gözlem sonuçlarına dayanarak değerlendirmeye; gözlem verilerini kaydederken zaman, yer belirtmeye; öznel genellemeleri ya da değerlendirmeleri gözlem verileri ile karıştırmamaya ve öğrencileri değerlendirirken tüm özellikler, beceriler ve davranışları göz önünde bulundurmaya dikkat edilmelidir.

Öz değerlendirme (kendini değerlendirme): Belli bir konuda bireyin kendini değerlendirmesine öz değerlendirme denir. Öz değerlendirme, öğrencilerin okulda yaptıkları çalışmaları, nasıl düşündüklerini ve nasıl yaptıklarını değerlendirmelerini gerektirir.

Bu da öğrencilere güçlü ve zayıf yönlerini görme fırsatı verir. Öz değerlendirme öğrencilerin güdülenme düzeylerinin yükselmesine yol açar. Öğrencilerin değişik durumlarda davranışlarını kontrol altına almalarını sağlar.

Öz değerlendirmenin olumsuz yönlerine de dikkat etmek gerekir. İnsanların genellikle kendi performanslarını değerlendirirken yanlı davranma olasılıkları göz ardı edilmemelidir. Öz değerlendirme, ilk başlarda öğrencilerin deneyimsizliği nedeniyle yanılığlara neden olabilir. Öğrenciler deneyim kazandıkça daha doğru değerlendirmeler yapacaklardır.

Öz değerlendirme ölçekleri, gözlem formları, kontrol listeleri gibi ölçeklerin ifadeleri kendini değerlendirecek birey için uygun hâle getirilerek oluşturulabildiği gibi, özellikle analitik veya bütüncül dereceleme ölçekleri de öz değerlendirme aracı olarak kullanılabilir. Bu ölçeklerin ifadeleri ve yapısal özellikleri kendini değerlendirme konusunda deneyimsiz olan bireyler için açık, anlaşılır ve kolay doldurulacak bir yapıda oluşturulmalıdır. Aksi hâlde öğrencilerden beklenen kendini değerlendirme performans istenilen düzeyde alınamayabilir. Bu çerçevede öğrencilere puanlama ile ilgili bilgi vermek yerine niteliksel kavramların verilmesi uygun olabilir. Örneğin; 3, 2 ve 1 puan verileceği bildirilmeden "yeterliyim, kısmen yeterliyim ve yetersizim" derecelerinden faydalanılabilir.

Akran değerlendirme: Sınıf içinde öğrenciler tarafından yapılan çalışmayla ilgili olarak öğrencilerin bir birini değerlendirmesi anlamına gelmektedir. Öğrencilerin değerlendirme sürecine katılımı ve onların kendi yaptıkları işler için yargılarını geliştirme amacı gütmektedir. Bu amaçla değerlendirme ölçütleri öğrencilerle tartışılarak kararlaştırılabilir.

Akran değerlendirme, öğrenmeyle yakından ilişkilidir. Yaşam boyu öğrenme, bireylerin yalnızca bağımsız çalışmalarını değil, aynı zamanda kendi performans ve gelişimlerini değerlendirmelerini zorunlu kılar.

Akran değerlendirmesinde ortaya çıkan anahtar soru, öğrencilerin verdiği notların geçerli olup olmayacağıdır. Bu soruya en kolay cevabı bulabilmek için öğrencilerin birbirlerine verdikleri notlar ile öğretmenin öğrencilere verdiği notlar arasındaki ilişkiye bakılabilir.

Akran değerlendirmesinin kişiler arası ilişkiler ve akademik kendine güven üzerinde olumsuz etkileri olabilir. Bir öğrencinin yazısını arkadaşlarının değerlendirmesine sunmak riskli olabilir, ancak rekabet körüklenmez ve iş birliği ortamı yaratılırsa öğrenciler yararlı eleştiriler getirebilirler.

Tutum ölçekleri: Tutum, bireyi belli bir tutum nesnesine yönelik lehte ya da aleyhte davranışa hazırlayan eğilimdir. Tutum, bireylerin belli bir kişiyi, grubu, kurumu veya bir düşüncüyü kabul ya da reddetme şeklinde gözlenen, duygusal bir hazır oluşluk durumudur. Tutumların ölçülmesinde Likert tipi ölçekler yaygın olarak kullanılır. Bu ölçek hazırlanırken ölçütler, cevaplayıcıların belli bir yönde cevap vermeye yönelmesini önlemek için olumlu ve olumsuz ifadeler şeklinde düzenlenir. Olumsuz ifadeler için puanlama ters yönde yapılmalıdır. Cevaplayıcının olumlu ve olumsuz ifadeler için "Tamamen katılıyorum.", "Katılıyorum.", "Kararsızım.", "Katılmıyorum." ve "Kesinlikle katılmıyorum." kategorilerinde tepkide bulunması beklenir. Böylece her cevaplayıcı, ölçekteki her ifadenin kapsadığı tutum nesnesine katılma / katılmama derecesini bildirmiş olur. Bir kişinin tutum puanı, ölçekte bulunan maddelerden aldığı puanların toplamından oluşur. Dolayısıyla toplam puan ne kadar yüksek ise tutumu o derece olumlu ya da yüksek düzeyde; toplam puan ne kadar düşük ise tutum o derece olumsuz ya da düşük düzeydedir.

Yapılandırılmış grid: Bir öğrenme alanındaki her hangi bir konuda hazırlanan sorulara verilecek olası doğru ve yanlış cevapların numaralandırılmış kutucuklardan oluşan bir tabloya dağıtılması şeklinde uygulanan bir tekniktir. Sorulara verilebilecek doğru ve yanlış cevaplar belli sayıda kutucuğa dağıtılır. Öğrencilerden sorulara uygun cevap vermesi beklenir. Öğrenciler, hem sorulara cevap teşkil eden uygun kutucukların seçiminden hem de bunların mantıksal veya işlevsel olarak dizilmesinden sorumludur. Aynı kutucuk birden fazla sorunun cevabı için kullanılabilir. Öğrencilerin her soruya verdikleri cevapları değerlendirmek için aşağıdaki formülden faydalanmak mümkündür:

$$\text{Puan} = \frac{C_1}{C_2} - \frac{C_3}{C_4}$$

C_1 = Doğru seçilen kutucuk sayısı

C_2 = Toplam doğru kutucuk sayısı

C_3 = Yanlış seçilen kutucuk sayısı

C_4 = Toplam yanlış kutucuk sayısı

Bu formüle göre öğrencilerin puanları $-1 - 0$ ve $0 + 1$ arasında değişir. Bu puanı on puan üzerinden değerlendirmek için önce negatifliği ortadan kaldırmak amacıyla puana 1 eklenir ve elde edilen sayı 5 ile çarpılır. Örneğin 10 kutucuğun 6'sı doğru, 4'ü yanlış olsun. Bir öğrenci ise 5 doğru 1 yanlış kutucuk seçtiğinde puanı aşağıdaki gibi bulunacaktır.

$$\text{Puan} = \left\{ \frac{5}{6} - \frac{1}{6} \right\} + 1 \times 5 = 7, 9$$

Bir kimsenin günlük yaşamının önemli anlarını, bu anlarla ilgili duygu ve düşüncelerini yazılı olarak anlatması olan günlükler; öğrencilerin öğrendiklerini veya kazanımlarını fiziksel becerileri ya da yeteneklerini kullanarak göstermelerini gerektiren gösteriler; eğitim ortamında öğrencinin diğer öğrencilerle etkileşimi, genel davranışları, öğrenmeye istekliliği, derse katılımı, vb. problemleri hakkında bilgi toplamak için kullanılan anekdotlar (öğrenci kayıtları); öğrencilerin, değerlendirme ya da yordama yapması gereken bir konuda sözlü veya yazılı olarak düşüncelerini belirttiği ve kanıt göstererek savunduğu ya da açıklanan bir düşünceyi eleştirdiği durumları kapsayan bir süreç olan tartışmalar; öğrencilerin yaratıcılıklarını ve sanatsal çalışmalarını gösteren posterler, resimler, şemalar, grafikler, tablolar, panolar, model veya maketlerin sunulması olan sergiler; özellikle öğrencilerin bilimsel süreç becerileri,

bilimsel düşünme, mantıklı düşünme, hipotez kurma ve test etme, eleştirel düşünme, grup çalışması yapma, işbirliği yapma, gözlem yapma ve gözlem sonuçlarını kaydetme, çıkarımda bulunma, tahmin etme vb. becerilerini görebilme amacıyla kullanılan deneyler; öğrencilerin eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, araştırma yapma, bilgi kaynaklarına ulaşma, farklı kaynaklardan edinilen bilgiyi sentezleme, ulaşılan bilgileri organize etme, bilgileri paylaşma, etkili ve akıcı konuşma, ulaşılan bilgileri uygun bir tarzda sunma vb. becerileri hakkında bilgi veren sözlü sunumlar; öğrencilerin, bilgi toplama, bilgiyi paylaşma, bilgiyi organize etme, bilgiyi kullanarak bir ürün ortaya koyma becerilerini geliştirmek ve ölçmek için kullanılabilen proje ödev ve araştırma kâğıtları; oyunlaştırma, canlandırma ve doğaçlamaya dayanan ve atölye çalışmaları çerçevesinde yürütülen drama; kazanımların kavranma düzeyini, öğrencilerin bilişsel yapılarını, kavramları ilişkilendirme biçimini görmemizi sağlayan kavram haritaları doğrudan bir ölçme tekniği olmamakla birlikte, öğrencinin performansını gösteren somut çalışmaların ürün veya süreç olarak gözlenmesine imkân tanıyarak dereceleme ve gözlem ölçekleri, kontrol listeleri, öz değerlendirme, akran değerlendirme ve görüşme formları gibi ölçme araçları ile ölçme ve değerlendirme sürecinde kullanılabilen etkinliklerdir.

ÖLÇME DEĞERLENDİRME ÖLÇEKLERİ

ÖĞRENCİ DAVRANIŞLARI ÖLÇEĞİ YÖNERGESİ

Ölçek, öğrencilerin grup çalışmasıyla ilgili davranışları hangi sıklıkta gösterdiklerini belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Ölçek bir gözlem formudur. Değerlendirmelerin farklı zamanlarda yapılan gözlemlere dayandırılması yararlı olabilir.

Puanlama: Gözlenecek öğrenci davranışları gözlenme sıklığına göre aşağıdaki gibi puanlanacaktır.

- 1 = hiç bir zaman
- 2 = nadiren
- 3 = bazen
- 4 = sık sık
- 5 = her zaman

Hesaplama: Kazanılan puanların sonunda yer alan toplam satırındaki puanlar toplanarak öğrencinin toplam puanı elde edilir. Toplam puan ölçüt sayısına bölünerek öğrencinin ortalama puanı elde edilir. Ortalama puan 1 ile 5 arasında bir değer olmalıdır.

Değerlendirme: Ölçekten elde edilecek sonuçlar, iki şekilde değerlendirilebilir. Hem ölçütlerin her birine hem de hesaplanan ortalama puana göre değerlendirme yapmak mümkündür. Değerlendirmeler aşağıdaki gibi yapılabilir.

GRUP ÇALIŞMASI ÖLÇEĞİ

Grup :
Adı soyadı :
Sınıfı :
Numarası :
Değerlendirenin adı soyadı :
Değerlendirme tarihi :

Gözlenecek davranışlar	Her zaman (5)	Sıklıkla (4)	Bazen (3)	Nadiren (2)	Hiçbir zaman (1)
Grup üyeleri, birbirleriyle yardımlaşır.					
Grup üyeleri, birbirlerinin düşüncelerini dinler.					
Grup üyelerinin her biri çalışmalarda görev alır.					
Grup üyeleri, birbirlerinin düşüncelerine ve çabalarına saygı gösterir.					
Grubun her üyesi birbirleriyle etkileşim içerisinde tartışır.					
Grup üyeleri, ulaştıkları sonucu birbirlerine iletir.					
Grup üyeleri, bireysel sorumluluklarını yerine getirir.					
Grup üyeleri, bilgilerini diğerleriyle tartışır.					
Grup üyeleri, birbirlerine güvenir.					
Grup üyeleri, birbirlerini cesaretlendirir.					
Grup üyeleri, söz hakkının adil bir biçimde paylaşılmasına özen gösterir.					
Grubta birbiriyle çatışan görüşler olduğunda, gruptakiler bunları tartışmaya açarlar.					
Çalıştıkları konuda, grup üyeleri ortak bir görüş oluştururlar.					
Grup üyeleri, birlikte çalışmaktan hoşlanırlar.					
TOPLAM					

Düşünceler

Ortalama puan:

- 1 - 2 puan aralığı:** Öğrenciler, ölçüt davranışlar hemen hemen hiç göstermemektedir. Sonuçlar öğrencilerin grup çalışması, iletişim kurma, eleştiri - özeleştirme yapma, sorumluluk alma vb. beceriler yönünden çok zayıf olduklarını gösterebilir. Bu öğrencilerin çok zayıf olan becerilerini geliştirmek için etkinlikler düzenlenmelidir. Grup çalışmalarına katılmaları sağlanmalıdır.
- 2 - 3 puan aralığı:** Öğrenciler, ölçüt davranışları yetersiz düzeyde göstermektedir. Öğrenciler, grup çalışması, iletişim kurma, eleştiri özeleştirme yapma sorumluluk alma vb. beceriler yönünden zayıf olabilir. Becerileri geliştirmek için grup çalışmasına ağırlık verilmelidir.
- 3 - 4 puan aralığı:** Öğrenciler, ölçüt davranışları kabul edilebilir sıklıkta göstermişlerdir. Öğrencilerin özellikle daha az gösterdikleri ölçüt davranışları belirlenmeli, bu öğrencilere eksiklerini giderecek çalışmalar verilmelidir.
- 4 - 5 puan aralığı:** Öğrenciler, ölçüt davranışları çoğu zaman göstermektedirler. Bu öğrenciler grup çalışması, iletişim kurma, eleştiri özeleştirme yapma, sorumluluk alma vb. becerileri gelişmiş öğrencilerdir. Bu öğrenciler, grup çalışması becerileri zayıf öğrencilerle bir araya getirilerek yeni grup çalışması yapılmalıdır.

GRUP ÇALIŞMASI ÖLÇEĞİ

Grup :
Adı soyadı :
Sınıfı :
Numarası :

Değerlendirenin adı soyadı :
Değerlendirme tarihi :

Beceriler	Ölçüt	Kazanılan puanlar				
		(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
Yardımlaşma	1. Öğrencilerin grup arkadaşlarına yardım etme istekliliği ve çabası.					
	2. Öğrencilerin sınıftaki diğer öğrencilere yardım etme istekliliği ve çabası.					
Dinleme	3. Öğrencilerin grup arkadaşlarının söylediklerini dikkatli bir şekilde dinlemesi.					
	4. Öğrencilerin öğretmenlerinin söylediklerini dikkatli bir şekilde dinlemesi.					
Katılım	5. Herbir öğrencinin grup çalışmasına (proje) katkı düzeyi.					
İkna etme	6. Öğrencilerin grup üyeleriyle fikir alışverişinde bulunması.					
	7. Öğrencilerin fikirlerini savunmaları ve desteklemeleri.					
	8. Öğrencilerin fikirlerini yeniden gözden geçirmeleri.					
Kuşkuculuk	9. Öğrencilerin çalışmanın yeterliliği konusunda kuşkucu davranması.					
	10. Öğrencilerin kuşkularını grup üyeleriyle tartışması.					
Saygı gösterme	11. Öğrencilerin grup üyelerinin veya diğer öğrencilerin fikirlerine saygı göstermesi.					
	12. Öğrencilerin grup üyeleri veya diğer öğrencilerin çabalarına, çalışmalarına saygı göstermesi.					
Paylaşım	13. Öğrencilerin grup üyeleri ile fikir ve bilgilerini paylaşması.					
TOPLAM						

Düşünceler

Ortalama puan:

ÖĞRENCİ DAVRANIŞLARI ÖLÇEĞİ YÖNERGESİ

Ölçek, öğrencilerin grup çalışması becerilerine ne derece sahip olduğunu belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Ölçek bir gözlem formudur. Değerlendirmelerin farklı zamanlarda yapılan gözlemlere dayandırılması yararlı olabilir.

Puanlama: Gözlenecek öğrenci davranışları gözlenme sıklığına göre aşağıdaki gibi puanlanacaktır.

1 = yetersiz

2 = geliştirilmeli

3 = orta düzeyde

4 = iyi

5 = mükemmel

Hesaplama: Kazanılan puanların sonunda yer alan toplam satırındaki puanlar toplanarak öğrencinin toplam puanı elde edilir. Toplam puan ölçüt sayısına bölünerek öğrencinin ortalama puanı elde edilir. Ortalama puan 1 ile 5 arasında bir değer olmalıdır.

Değerlendirme: Ölçekten elde edilecek sonuçlar, iki şekilde değerlendirilebilir. Hem ölçütlerin her birine hem de hesaplanan ortalama puana göre değerlendirme yapmak mümkündür. Değerlendirmeler aşağıdaki gibi yapılabilir.

1 - 2 puan aralığı: Öğrenciler, ölçüt davranışlara yetersiz düzeyde sahiptir. Öğrencilerin ölçüt davranış(lar)ı kazanmaları için etkinlikler veya çalışmalar yapmak gerekmektedir. Davranışların önemini kavramaları sağlanmalıdır.

2 - 3 puan aralığı: Öğrenciler, ölçüt davranışlara istenen düzeyde sahip değildir. Neden bu davranışlara sahip olmaları gerektiğini hissetmeleri sağlanmalıdır. Davranışları kazanmaları için grup çalışmalarını artırmak gerekir.

3 - 4 puan aralığı: Öğrenciler, ölçüt davranışlara kabul edilir düzeyde sahiptir. Öğrencilerin özellikle daha düşük düzeyde sahip oldukları davranışlar belirlenerek eksiklerini giderici etkinlikler tasarlanmalıdır.

4 - 5 puan aralığı: Öğrenciler, ölçüt davranışlara tamamen sahiptir denebilir. Bu öğrencilere pekiştirme veya ödül vermek yararlı olabilir. Bu öğrenciler iletişim becerileri, eleştirel düşünme becerileri, farklı düşüncelere saygı gösterme yönlerinden gelişmiş öğrencilerdir.

ÖĞRENCİ DAVRANIŞLARI ÖLÇEĞİ YÖNERGESİ

Ölçek, öğrencilerin grup çalışmasıyla, grup çalışması becerilerine ne derece sahip olduğunu belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Ölçek, bir gözlem formudur. Değerlendirmelerin farklı zamanlarda yapılan gözlemlere dayandırılması yararlı olabilir.

Puanlama: Gözlenecek öğrenci davranışları gözlenme sıklığına göre aşağıdaki gibi puanlanacaktır.

- 1 = yetersiz
2 = geliştirilmeli
3 = orta düzeyde
4 = iyi
5 = mükemmel

Hesaplama: Kazanılan puanların sonunda yer alan toplam satırındaki puanlar toplanarak öğrencinin toplam puanı elde edilir. Toplam puan ölçüt sayısına bölünerek öğrencinin ortalama puanı elde edilir. Ortalama puan 1 ile 5 arasında bir değer olmalıdır.

Değerlendirme: Ölçekten elde edilecek sonuçlar, iki şekilde değerlendirilebilir. Hem ölçütlerin her birine hem de hesaplanan ortalama puana göre değerlendirme yapmak mümkündür. Değerlendirmeler aşağıdaki gibi yapılabilir.

GRUP ÇALIŞMASI ÖLÇEĞİ

Grup :
Adı soyadı :
Sınıfı :
Numarası :

Değerlendirenin adı soyadı :
Değerlendirme tarihi :

[illegible]

Düşünceler

.....

.....

1 - 2 puan aralığı: Öğrenciler, ölçüt davranışlara yetersiz düzeyde sahiptir. Öğrencilerin ölçüt davranış(lar)ı kazanmaları için etkinlikler veya çalışmalar yapmak gerekmektedir. Davranışların önemini kavramaları sağlanmalıdır.

2 - 3 puan aralığı: Öğrenciler, ölçüt davranışlara istenen düzeyde sahip değildir. Neden bu davranışlara sahip olmaları gerektiğini hissetmeleri sağlanmalıdır. Davranışları kazanmaları için grup çalışmalarını artırmak gerekir.

3 - 4 puan aralığı: Öğrenciler, ölçüt davranışlara kabul edilir düzeyde sahiptir. Öğrencilerin özellikle daha düşük düzeyde sahip oldukları davranışlar belirlenerek eksiklerini giderici etkinlikler tasarlanmalıdır.

4 - 5 puan aralığı: Öğrenciler, ölçüt davranışlara tamamen sahiptir denebilir. Bu öğrencilere pekiştirici veya ödül vermek yararlı olabilir. Bu öğrenciler iletişim becerileri, eleştirel düşünme becerileri, farklı düşüncelere saygı gösterme yönlerinden gelişmiş öğrencilerdir.

ARAŞTIRMA RAPORU ÖLÇEĞİ

Grup :
Adı soyadı :
Sınıfı : Değerlendirenin adı soyadı :
Numarası : Değerlendirme tarihi :

Ölçütler	Ölçüte verilecek toplam puan	Kazanılan puanlar		
		Öğrenci	Akran	Öğretmen
1. Araştırmanın konusu açıkça belirtilmiştir.	1			
2. En az üç farklı kaynak incelenmiştir ve kaynaklar belirtilmiştir.	3			
3. Araştırma raporu, öğrencinin araştırma sonunda yeni öğrenmeler ve kavrayışlar gerçekleştirdiğini ortaya koymaktadır.	4			
4. Kaynaklardan alınan fikirler, öğrencinin kendi ifadeleriyle aktarılmıştır.	2			
5. Öğrenci, konu hakkında kendi görüş ve düşüncelerini açıkça belirtilmiştir.	3			
6. Araştırma raporunda imlâ ve dilbilgisi hatası yoktur.	1			
7. Araştırma raporu, temiz ve sergilenebilecek durumdadır.	1			
TOPLAM	15			

Ortalama puan:

ARAŞTIRMA RAPORU ÖLÇEĞİ YÖNERGESİ

Araştırma raporu ölçeği, öğrencilerin araştırma raporlarının belirlenen ölçütleri hangi düzeyde karşıladığını belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçek, bir bütüncül (holistic) rubriktir. Araştırma raporunun ölçütlere uygunluğu öğrencinin kendisi, akran ve öğretmen tarafından değerlendirilebilecek bir formatta hazırlanmıştır. Grup çalışmalarını değerlendirmede de kullanılabilir.

Puanlama: Araştırma raporu hazırlamayla ilgili 7 ölçüte verilebilecek en yüksek puanlar belirlenmiştir. Bu ölçütlerden etkinliğe uygun olmayanlar çıkarılabileceği gibi gerekli ise yeni ölçütler eklenebilir. Eklenecek ya da çıkarılacak ölçütlerle ilgili olarak öğrencinizin de fikrini almanız doğru olur. Puanlamada da yeni düzenleme yapılabilir. Ölçek olduğu gibi kullanılırsa bir öğrenci ya da grup en çok 15 puan alabilir.

Hesaplama: Ölçek; öğrenci, akran veya öğretmenin sadece birisi tarafından puanlanırsa değerlendirme de toplam puan esas alınır. Eğer birden fazla puanlayıcı puan verirse toplam puanların toplamı puanlayıcı sayısına bölünerek elde edilecek **ortalama puan** esas alınır.

Değerlendirme: Ölçekten elde edilen sonuçlar öğrencinin araştırma raporu hazırlama ölçütlerini karşılamadaki performanslarını değerlendirmede kullanılacaktır.

1 - 5 puan aralığı: Öğrencilerin araştırma raporu hazırlamayla ilgili ölçütlerdeki performansları yetersiz. Bu araştırmalarının yetersiz olduğunu da gösterebilir. Öğrencilerin performanslarını yükseltmek için yeni etkinlikler tasarlanmalı, yeni araştırma görevleri verilmelidir.

6 - 10 puan aralığı: Öğrenciler, araştırma raporu hazırlamayla ilgili ölçütleri belli ölçüde karşılıyorlar ancak geliştirmeleri gerekir. Bu durum araştırmalarının yetersizliğini de gösterebilir. Ek etkinliklerle dönütler verilerek ve izlenerek eksiklerini gidermeleri sağlanabilir.

11 - 15 puan aralığı: Öğrenciler, araştırma raporu hazırlamayla ilgili ölçütlerde yüksek performans sergilemişlerdir. Araştırma becerileri ve araştırma sonuçlarını yansıtmada üst düzeyde performans göstermektedirler. Bu öğrencilerin zayıf öğrencilerle aynı grupta olacağı grup araştırmaları verilebilir.

POSTER HAZIRLAMA BECERİSİ ÖLÇEĞİ YÖNERGESİ

Ölçek, öğrencilerin yaptığı görüşmenin ya da röportajın amaçlara ne derece uygun olduğunu, görüşme ya da röportaj raporunun iyi hazırlanıp hazırlanmadığını belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçek bir bütüncül (holistic) rubriktir. Görüşmenin ya da röportajın amaca uygunluğu öğrencinin kendisi, akran ve öğretmen tarafından değerlendirilebilecek bir formatta hazırlanmıştır. Grup çalışması içinde kullanılabilir.

Puanlama: Görüşme ya da röportaj yapma ile ilgili 10 ölçüte verilebilecek en yüksek puanlar belirlenmiştir. Bu ölçütlerden etkinliğe uygun olmayanlar çıkarılabileceği gibi gerekli ise yeni ölçütler eklenebilir. Eklenecek ya da çıkarılacak ölçütlerle ilgili olarak öğrencilerinizin de fikrini almanız doğru olur. Puanlamada da yeni düzenleme yapılabilir. Ölçek olduğu gibi kullanılırsa bir öğrenci ya da grup en çok 15 puan alabilir.

Hesaplama: Ölçek öğrenci, akran veya öğretmenin sadece birisi tarafından puanlanırsa değerlendirme de **toplam puan** esas alınır. Eğer birden fazla puanlayıcı puan verirse toplam puanların toplamı puanlayıcı sayısına bölünerek elde edilecek **ortalama puan** esas alınır.

Değerlendirme: Ölçekten elde edilen sonuçlar, öğrencilerin poster hazırlama becerilerini, görseller oluşturma veya görsel tasarım becerilerini değerlendirmede kullanılabilir.

POSTER HAZIRLAMA BECERİSİ ÖLÇEĞİ

Grup :
Adı soyadı :
Sınıfı :
Numarası :
Değerlendirenin adı soyadı :
Değerlendirme tarihi :

Poster konusu:

Ölçütler	Ölçüte verilecek toplam puan	Kazanılan puanlar		
		Öğrenci	Akran	Öğretmen
1. Konu, postere bakınca hemen anlaşılmalıdır.	1			
2. Poster, öğrencinin konuyu kavrama düzeyini yansıtmaktadır.	4			
3. Poster, gerçeklere (bilgilere) uygundur.	1			
4. Posterde kullanılan resimler/çizimler konuyla bağlantılıdır.	2			
5. Posterde yazım ve dilbilgisi hatası yoktur.	1			
6. Konuya uygun renk, resim ve yazı seçilmiştir.	2			
7. Renk, resim ve yazıların yerleştirilmesi posterin özenle yapıldığını göstermektedir.	3			
8. Poster, temiz ve sergilenilecek durumdadır.	1			
TOPLAM		15		

Düşünceler

.....
.....

Ortalama puan:

1 - 5 puan aralığı: Öğrencilerin proje hazırlama becerisiyle ilgili ölçütlerdeki performansı yetersizdir. Bu sonuçlar, öğrencilerin projeye özenmediği, grup çalışmasında başarısız oldukları veya öğrencilerin görsel tasarım becerilerinin düşük olduğunu gösterebilir. Öğrencilerin performansını artırmak için ilgilendikleri (hoşlanacakları) konularda yeni proje çalışmaları vermek yararlı olabilir.

6 - 10 puan aralığı: Öğrencilerin proje hazırlama becerisiyle ilgili ölçütlerden bir kısmında performansları kabul edilebilir düzeydedir ancak bu özelliklerinin geliştirilmeleri gerekir. Düşük performans gösterilen ölçütler belirlenerek, performanslarını artıracak yeni etkinlikler tasarlanmalıdır.

11 - 15 puan aralığı: Öğrenciler proje hazırlama becerisiyle ilgili ölçütlerde yüksek performans sergilemiştir. Bu öğrencilerin görsel tasarım veya görseller oluşturma alanlarında becerileri üst düzeydedir. Öğrencilerin bu becerilerini kullanabileceği alanlara yönlendirilmeleri yararlı olabilir. Ayrıca bu öğrencilere yaratıcılıklarını geliştirebilecekleri çalışmalar verilmelidir.

PROJE GELİŞTİRME VE SUNMA ÖLÇEĞİ

Grup :
Adı soyadı :
Sınıfı : Değerlendirenin adı soyadı :
Numarası : Değerlendirme tarihi :

Kategoriler	Ölçütler	Yeterli (3)	Kısmen yeterli (2)	Yetersiz (1)
Yaratıcılık	1. Yaklaşım tarzında özgünlük var mı?			
	2. Proje tasarımında özgünlük var mı?			
	3. Araç gereç kullanımında özgünlük var mı?			
Sunum etkinliği	1. Sunum dili anlaşılır mı?			
	2. Projeyle ilgili açıklamalar kısa ve net mi?			
	3. Projenin önemi ortaya konulmuş mu?			
	4. Proje ayrıntılarıyla sunuldu mu?			
	5. Projeyi çekici kılan bir sunum yapıldı mı?			
Raporun bilimselliği	1. Yeterli sayıda örnek kullanılmış mı?			
	2. Sonuçlar bilimsel bilgilerle temellendirilmiş mi?			
	3. Verilerin sınırları açıkça gösterilmiş mi?			
	4. Ölçümler, gözlemler doğru yapılmış mı?			
	5. Proje süreci bilimsel bir dille anlatılmış mı?			
	6. İçerik konunun veya projenin kavrandığını gösteriyor mu?			
	7. Çalışma doğru bir şekilde tamamlanmış mı?			
TOPLAM				

Düşünceler

Ortalama puan:

PROJE GELİŞTİRME VE SUNMA ÖLÇEĞİ YÖNERGESİ

Ölçek, öğrencilerin proje geliştirme ve sunma becerileri ile ilgili ölçütler bakımından kendilerini hangi düzeyde gördüklerini belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Ölçek bir kontrol listesidir. Ölçek bireysel olduğu kadar grup değerlendirmelerinde de kullanılabilir.

Puanlama: Proje geliştirme ve sunma becerileri ile ilgili ölçütlerden öğrencilerde gözlenenler için "evet" sütununa; gözlenemeyen ölçütler için "hayır" sütununa (X) işareti konulacaktır.

Hesaplama: "Evet" ve "hayır" sütunlarındaki (X) işaretler sayılır, toplam sütununa yazılır.

Değerlendirme: Ölçekten elde edilen sonuçlar, ölçütlerin her birini ayrı ayrı veya ölçütlerin tümünü birden hem proje geliştirme becerileri hem de sunma becerilerini değerlendirme de kullanılabilir.

Ölçütlerin en fazla üçte biri için "evet" işaretlenmişse

Öğrenciler proje geliştirme ve sunmayla ilgili ölçütler yönünden düşük performans göstermişlerdir. Bu sonuçlar, öğrencilerin düşüncelerini görsellerle ve sözlü olarak ifade etmede yetersiz olduğunu da gösterebilir. Öğrencilerin başarı duygusu yaşayabilecekleri veya proje geliştirme ve sunma becerilerini geliştirebilecekleri etkinlikler tasarlanmalıdır.

Ölçütlerin üçte birinden çok üçte ikisinden azı

İçin "evet" işaretlenmişse

Öğrenciler proje geliştirme ve sunmayla ilgili ölçütler yönünden orta düzeyde performans göstermişlerdir. Özellikler öğrencilerin düşük puan aldıkları ölçütlerle ilgili başarı duygusu yaşayabilecekleri ve becerilerini geliştirebilecekleri etkinlikler tasarlanmalıdır.

Ölçütlerin en az üçte ikisi için "evet" işaretlenmişse

Öğrenciler proje geliştirme ve sunmayla ilgili ölçütler yönünden yüksek performans göstermişlerdir. Bu sonuçlar, öğrencilerin düşüncelerini görsellerle ve sözlü olarak ifade etmede yeterli olduğunu da gösterebilir. Öğrencilere bu algılarını devam ettirecekleri çalışmalar vermek yararlı olabilir.

PROBLEM YA DA SORU YAZMA ÖLÇEĞİ YÖNERGESİ

Ölçek, öğrencilerin problem ya da soru oluşturma becerilerini belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçek bir bütüncül (holistic) rubriktir. Hazırlanan problemlerin / soruların ölçütlere uygunluğu öğrencinin kendisi, akran ve öğretmen tarafından değerlendirilebilecek bir formatta hazırlanmıştır.

Puanlama: Problem ya da soru yazmayla ilgili 7 ölçüte verilebilecek en yüksek puanlar belirlenmiştir. Bu ölçütlerden etkinliğe uygun olmayanlar çıkarılabileceği gibi gerekli ise yeni ölçütler eklenebilir. Eklenecek ya da çıkarılacak ölçütlerle ilgili olarak öğrencilerinizin de fikrini almanız doğru olur. Puanlamada da yeni düzenleme yapılabilir. Ölçek olduğu gibi kullanılırsa bir öğrenci ya da grup en çok 15 puan alabilir.

Hesaplama: Ölçek öğrenci, akran veya öğretmenin sadece birisi tarafından puanlanırsa değerlendirme de **toplam puan** esas alınır. Eğer birden fazla puanlayıcı puan verirse toplam puanların toplamı puanlayıcı sayısına bölünerek elde edilecek **ortalama puan** esas alınır.

Değerlendirme: Ölçekten elde edilen sonuçlar öğrencilerin problem ya da soru tasarlama ve yazma becerilerini değerlendirme kullanılacaktır. Değerlendirme aşağıdaki gibi yapılabilir.

PROBLEM YA DA SORU YAZMA ÖLÇEĞİ

Adı soyadı:

Sınıfı :

Numarası :

Değerlendirenin adı soyadı :

Değerlendirme tarihi :

Ölçütler		Ölçüte verilecek toplam puan	Kazanılan puanlar		
			Öğrenci	Akran	Öğretmen
1.	Problemler ya da sorular öğrencinin konuyu kavrama düzeyini yansıtmaktadır.	3			
2.	Problemler ya da sorular konuyla ilgili önemli kazanımları yakalamaktadır.	3			
3.	Problemler ya da sorular gereksiz detayları içermemektedir.	2			
4.	Değerlendirme için detaylı bir cevap anahtarı yapılmıştır.	3			
5.	Yazım ve dilbilgisi hatası yoktur.	1			
6.	Problemler ya da sorular uygulanacak öğrencilerin düzeyine uygundur.	2			
7.	Problemler ya da sorular uygulanacak öğrencilerin düzeyine uygundur	1			
TOPLAM		15			

Düşünceler

.....
.....

Ortalama puan:

1 - 5 puan aralığı: Öğrenciler, problem ya da soru yazma ile ilgili ölçütleri karşılamada yetersiz kalmışlardır. Sonuçlar öğrencilerin problem ya da soru üzerine pek düşünmediğini, iyi bir problem ya da soru kuramadığını veya problem ya da soru tasarlamada yetersiz olduklarını gösterebilir. Öğrencilere yeni problem ya da soru yazma görevleri verilebilir. Örnek olacak sorular ya da problemler gösterilebilir.

6 - 10 puan aralığı: Öğrenciler, problem ya da soru yazma ile ilgili ölçütleri karşılamada kısmen başarılıdır. Ancak karşılamada yetersiz kaldıkları ölçütler belirlenerek eksiklerini tamamlayacak çalışmalar verilmelidir.

11 - 15 puan aralığı: Öğrenciler, problem ya da soru yazma ile ilgili ölçütleri karşılamada yüksek başarı göstermiştir. Bu öğrencilerin problem çözme tekniğiyle iyi öğrendikleri söylenebilir. Öğrencilere becerilerini kullanabilecekleri etkinlik veya çalışmalar vermek yararlı olabilir.

PROJE ÖLÇEĞİ

Grup :
Adı soyadı :
Sınıfı :
Numarası :
Değerlendirenin adı soyadı :
Değerlendirme tarihi :

Projenin adı:

Gözlenecek öğrenci kazanımları	Dereceler				
	Çok iyi (5)	İyi (4)	Orta (3)	Geçer (2)	Çok zayıf (1)
I. Proje hazırlama süreci					
Projenin amacını belirleme					
Projeye uygun çalışma planı yapma					
Grup içinde görev dağılımı yapma					
İhtiyaçları belirleme					
Farklı kaynaklardan bilgi toplama					
Projeyi plana göre gerçekleştirme					
TOPLAM					
II. Projenin içeriği					
Türkçe'yi doğru kullanma					
Bilgilerin doğruluğu					
Toplanan bilgilerin analiz edilmesi					
Elde edilen bilgilerden çıkarımda bulunma					
Toplanan bilgilerin düzenlenmesi					
Kritik düşünme becerisini gösterme					
TOPLAM					
III. Sunu yapma					
Türkçe'yi doğru kullanma					
Sorulara cevap verebilme					
Konuyu dinleyicilerin ilgisini çekecek şekilde sunma					
Sunuyu hedefe yönelik materyalle destekleme					
Sunuda akıcı bir dil ve beden dilini kullanma					
Verilen sürede sunuyu yapma					
Sunum sırasındaki öz güvene sahip olma					
TOPLAM					
GENEL TOPLAM					

Düşünceler

Ortalama puan:

PROJE ÖLÇEĞİ YÖNERGESİ

Ölçek, öğrencilerin proje hazırlama ve projeyi sunmayla ilgili ölçütlere hangi düzeyde sahip olduklarını belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Ölçek, bir gözlem formudur. Değerlendirmelerin farklı zamanlarda yapılan gözlemlere dayandırılması yararlı olabilir.

Puanlama: Bazı hazırlama ve projeyi sunmayla ilgili ölçütler aşağıdaki gibi puanlanacaktır.

5 = çok iyi

4 = iyi

3 = orta

2 = zayıf

1 = çok zayıf

Hesaplama: Hesaplama üç aşamada yapılabilir. Birincisi kategorilerin altında son toplam satırındaki puanların toplamı kategorideki gözlenecek kazanım sayısına bölünebilir. İkincisi kategoriler altındaki toplam satırlar toplanarak genel toplam puanlar bulunabilir. Üçüncüsü genel toplam puanlacı toplanıp tüm kazanımların sayısına bölünerek ortalama puan hesaplanabilir. Ortalama puan 1 ile 5 arasında olmalıdır.

Değerlendirme: Ölçekten elde edilen sonuçlar üç şekilde değerlendirilebilir. Hem ölçütlerin her biri, hem kategoriler, hem de gözlenecek tüm davranışlar için değerlendirme yapmak mümkündür. Değerlendirmeler aşağıdaki gibi yapılır.

1 - 2 puan aralığı: Öğrenciler, ilgilenilen kategori veya proje hazırlama ve sunma becerileri yönünden beklenenin altında bir performans göstermişlerdir. Bu öğrenciler için proje hazırlama ve sunma becerilerini geliştirecek etkinlikler yapmak, becerilerini geliştirecekleri bireysel çalışmalara yer vermek, tartışma ortamları yaratmak yararlı olabilir.

2 - 3 puan aralığı: Öğrenciler, ilgilenilen kategori veya proje hazırlama ve sunma becerileri yönünden beklenene yakın bir performans göstermişlerdir. Bu öğrencilerin yetersiz oldukları kategoriler belirlenerek bu kategorilerde kendilerini geliştirecek etkinlikler tasarlanabilir.

3 - 4 puan aralığı: Öğrenciler, ilgilenilen kategori veya proje hazırlama ve sunma becerileri yönünden beklenenin üstünde performans göstermiştir. Öğrencilerin bu becerilerini köreltmek için benzer faaliyetlere daha çok katılmaları sağlanabilir. Bu öğrenciler, proje hazırlama ve sunma becerileri uzun süre izlenerek yüksek performanslarının devam ettiği gözlenirse iletişim becerisi veya proje hazırlama ve sunma becerisi gerektiren mesleklere yönlendirilebilir.

**ÜRÜN DOSYASINA ALINAN
ÇALIŞMALAR İÇİN
ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU
YÖNERGESİ**

Ölçek; ürün dosyalarındaki çalışmaları konusunda öğrencilerin görüşlerini almak, neyi, nasıl düşünerek yaptığını saptamak, neleri öğrenmede zorlandığını belirlemek için kullanılacaktır. Bu ölçekte öğrencilere puan verilmeyecektir. Çünkü yapılan işlem öğrencinin kendini (veya kendi çalışmalarını) değerlendirmesidir.

Değerlendirme yapılacaksa öğrencinin formu içten, doğru ve ilgili bir biçimde doldurması kontrol edilerek, bu yönleri güçlü olan öğrencilere gerekli ödül verilebilir.

**ÜRÜN DOSYASINA ALINAN ÇALIŞMALAR İÇİN
ÖZ DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ**

Öğrencinin

adı soyadı :

Değerlendirme tarihi :

Çalışmanın başlığı:

.....

Neden bu çalışmayı sakladım?

.....

.....

.....

Neler öğrendim?

.....

.....

.....

Eğer bu çalışmayı tekrar yapsaydım, şu şekilde yapardım:

.....

.....

.....

Çalışmamı yaparken beklemediğim nelerle karşılaştım?

.....

.....

.....

.....

Benim için bu çalışmanın anlamı:

.....

.....

.....

.....

ÜRÜN DOSYASI ÖLÇEĞİ

Adı soyadı:

Sınıfı :

Numarası :

Değerlendirenin adı soyadı :

Değerlendirme tarihi :

Kategoriler	Ölçütler ve puanlama				Kazanılan puanlar	
	4	3	2	1	Öğrenci	Öğretmen
Görünüş	Dikkatlice, özenle ve bilinçli olarak düzenlenmiş.	Çekici bir görünümü var.	Biraz çekici, biraz düzgün.	Özensiz.		
Yaratıcılık	Çok sayıda özgün fikir ve yaratıcılığa sahip.	Yeterince özgün fikir ve yaratıcılığı var.	Yaratıcılık ve özgünlüğe kısmen sahip.	Yaratıcılık ve özgünlük yok.		
İçerik	Akıl yürütme süreçlerini geliştirici çok nitelikli ürünler var.	Akıl yürütme süreçlerini geliştirici nitelikte ürünler var.	Akıl yürütme süreçlerini geliştirici az sayıda nitelikli ürün var.	Birkaç tane nitelsiz ürün var.		
Düzen	Rahatça okunabilen mükemmel bir düzenleme yapılmış.	Konuyla oldukça bağlantılı düzenleme yapılmış.	Konuyla ilgili birkaç ürün düzenli bir şekilde konulmuş.	Düzensiz ve bağlantısız çalışmalar konulmuş.		
Çalışmaların sayısı	Yeterli çaba harcanarak hazırlanmış, çalışmaların tamamı var.	Konulması gereken birkaç çalışma daha var.	Konulması gereken bir çok çalışma var.	Çalışmaların büyük bir çoğunluğu yok.		
TOPLAM						

Düşünceler

Ortalama puan:

ÜRÜN DOSYASI ÖLÇEĞİ YÖNERGESİ

Ölçek, öğrencilerin ürün dosyalarını 5 kategoride değerlendirmek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçek bir analitik rubriktir. Ürün dosyasını öğrencinin kendisi ve öğretmen tarafından değerlendirilebilecek bir formatta hazırlanmıştır.

Puanlama: Öğrencinin ürün dosyası ile ilgili 5 kategorideki ölçeklere 1 ile 4 arasında puan verilecektir.

Hesaplama: Ölçek öğrenci, akran veya öğretmenin sadece birisi tarafından puanlanırsa toplam puanlar kategori sayısına bölünerek ortalama puan hesaplanabilir. Eğer birden fazla yorumlayıcı tarafından puan verilmiş ise öncelikle puanlayıcı sütunlarının son satırı olan toplam puanlar toplanarak puanlayıcı sayısına bölünür. Bu işlem sonunda elde edilen değer kategori sayısına bölünerek ortalama puan elde edilir.

Değerlendirme: Ölçekten elde edilen sonuçlar öğrencinin ürün dosyasını 5 kategori açısından veya tümel olarak değerlendirmede kullanılabilir.

1 - 2 puan aralığı: Öğrenciler ilgilenilen kategori veya tümel olarak ürün dosyasında beklenilenin altında bir performans göstermişlerdir. Dosyayla ilgili öğrencinin kendi değerlendirmesini de dikkate alarak eksikleri gidermesi için öğrenciye fırsat veriniz. Öğrencinin başarılı olduğu kategorilere vurgu yaparak diğer kategorilerde de yüksek performans göstermeye teşvik ediniz.

2 - 3 puan aralığı: Öğrenciler, ilgilenilen kategori veya tümel olarak ürün dosyasında ortalama düzeyde performans sergilemiştir. Öğrencilere, kendi değerlendirmelerini ve başarılı oldukları kategorileri dikkate alarak eksiklerini tamamlama fırsatı tanıyınız.

3 - 4 puan aralığı: Öğrenciler ilgilenilen kategori veya tümel olarak ürün dosyasında yüksek düzeyde performans göstermiştir. Öğrencilerin ürün dosyasını sergileterek örnek olmasını sağlayınız. Başarılarını sürdürmeleri için ödül veya pekiştiriciler veriniz.

ÖĞRENCİ KATILIMI ÖLÇEĞİ YÖNERGESİ

Bu ölçek, öğrencilerin derse veya etkinliklere katılım düzeylerini belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçek, bir analitik rubriktir. Öğrenci katılımını, öğrencinin kendisi, akran ve öğretmen tarafından değerlendirilebilecek bir formatta hazırlanmıştır.

Puanlama: Öğrenci katılımı ile ilgili 6 kategorideki davranışlara, gözlenme düzeyine göre 1 ile 4 arasında puan verilecektir.

Hesaplama: Ölçek; öğrenci, akran veya öğretmenin sadece birisi tarafından puanlanırsa toplam puanlar kategori sayısına bölünerek ortalama puan hesaplanabilir. Eğer birden fazla yorumlayıcı tarafından puan verilmiş ise öncelikle puanlayıcı sütunlarının son satırı olan toplam puanlar toplanarak puanlayıcı sayısına bölünür. Bu işlem sonunda elde edilen değer kategori sayısına bölünerek ortalama puan elde edilir.

Değerlendirme: Ölçekten elde edilen sonuçlar öğrencilerin derse veya etkinliklere katılım düzeyini belirlememize, öğrenci katılımını yükseltmek için önlemler alabilmemize yardımcı olabilir.

ÖĞRENCİ KATILIMI ÖLÇEĞİ (7)

Adı soyadı :
Sınıfı :
Numarası :

Değerlendirenin adı soyadı :
Değerlendirme tarihi :

Kategoriler	Ölçütler ve puanlama				Kazanılan puanlar		
	4	3	2	1	Öğrenci	Akran	Öğretmen
Zamanlama	Öğrenci, daima dakik ve düzenli olarak sınıfta bulunuyor	Öğrenci, çoğunlukla dakik ve düzenli olarak sınıfta bulunuyor	Öğrenci, sık sık sınıfa derse geç geliyor.	Öğrenci, daima sınıfa derse geç geliyor.			
Sorulara cevap verme	Öğrenci, her ders sorulan sorulara cevap ver-mek istiyor.	Öğrenci, derslerin çoğunda sorulan sorulara cevap veriyor/ver-mek istiyor.	Öğrenci, bazı derslerde sorulan soru-lara cevap veriyor/ver-mek istiyor.	Öğrenci derslerin çoğunda sorulan soru-lara cevap vermiyor/ver-mek istemi-yor.			
Sorular sorma	Öğrenci, her ders öğretmene veya arka-daşlarına soru soru-yor/sormak istiyor.	Öğrenci, derslerin çoğunda öğretmene veya arkadaş-larına sorular soruyor/sor-mak istiyor.	Öğrenci, bazı derslerde öğretmene veya arka-daşlarına sorular soruyor/sor-mak istiyor.	Öğrenci, genellikle öğretmen veya arka-daşlarına soru sormu-yor/sormak istemiyor.			
Dinleme	Tüm harfler satır üstüne doğru yerleştirilmiş.	Bir iki harfin satırla bağlantısı kopmuş, diğerleri doğru yerleştiril-miş.	Harflerin çoğunun satır-la bağlantısı kopmuş veya doğru yerleştirilme-miş.	Harflerin tamamına yakınının satır-la bağlantısı kopmuş, doğru yerleştirilme-miş.			
Disiplinsiz davranışlar	Öğrenci, hiçbir zaman sınıfta karışıklığa yol açacak davranış sergilemiyor.	Öğrenci, nadiren sınıfta karışıklığa yol açabile-cek davranış sergiliyor.	Öğrenci, ara sıra sınıfta karışıklığa yol açacak davranış sergiliyor.	Öğrenci, daima sınıfta karışıklığa yol açacak davranış sergiliyor.			
Ödevler ve derse hazırlık	Öğrenci, ödev ve derse hazırlıklarını daima yapıyor.	Öğrenci, ödev ve derse hazırlıklarını ender olarak yapıyor.	Öğrenci, ödev ve derse hazırlıklarını ender olarak yapıyor.	Öğrenci, ödev ve derse hazırlıklarını hemen hiçbir zaman yapmıyor.			
TOPLAM							

Düşünceler

.....
.....

Ortalama puan:

1 - 2 puan aralığı: Öğrenciler; derse veya etkinliklere, yaparak - yaşayarak öğrenme yaklaşımına ters düşmektedir. Bu öğrencilerin derse katılımını artırmak için özel çaba harcanmalıdır. Özellikle bu öğrencilerin ilgilerini çekecek, zekâ türü veya yeteneklerine uygun etkinlikler yapılmalıdır.

2 - 3 puan aralığı: Öğrenciler derse veya etkinliğe belli düzeyde katılıyor. Ancak bu öğrencilerin de derse katılımını artırmak gereklidir. Etkinlik ya da yaparak öğrenme temelli yaklaşımlarda öğrenci katılımının tam olarak sağlanması gerekir. Çünkü öğrenme katılıma bağlıdır.

3 - 4 puan aralığı: Öğrenciler derse veya etkinliğe istenen düzeyde katılıyor. Öğrencilerin bu davranışları pekiştirilmeli, gerektiğinde sözel veya sözel olmayan pekiştirimler ve ödüller verilmelidir.

EV ÖDEVİ ÖLÇEĞİ

Adı soyadı :
Sınıfı :
Numarası :

Değerlendirenin adı soyadı :
Değerlendirme tarihi :

Kategoriler	Ölçütler ve puanlama				Kazanılan puanlar		
	4	3	2	1	Öğrenci	Akran	Öğretmen
Ödevlerin tamamlanması	Ödevin tüm bölümleri tamamlanmış.	Ödevin çoğu bölümleri tamamlanmış.	Ödevin yarısı yapılmış.	Ödevin yarısından azı yapılmış.			
Doğruluk	Ödevin tüm bölümleri doğru yapılmış.	Ödevin çoğu bölümü doğru yapılmış.	Ödevin yarısı doğru yapılmış.	Ödevin yarısından azı doğru yapılmış.			
Bilgi verme	Ödevin tamamen anlaşılabilir yapıldığı görülüyor.	Ödevin büyük bir kısmının anlaşılabilir olduğu görülüyor.	Ödevin ancak biraz anlaşılabilir.	Ödev hiç anlaşılabilir değil.			
Yazı güzelliği	Ödev tamamen okunaklı bir yazıyla yazılmış.	Ödevde bir iki okunaksız kısım var.	Ödevin bazı bölümleri okunaksız yazılmış.	Ödevin tamamına yakını okunaksız yazılmış.			
Harcanan zaman ve emek	Ödevde çok fazla emek ve zaman verilmiş.	Ödevde yeterince emek ve zaman verilmiş.	Ödevde biraz zaman ve emek verilmiş.	Ödevin çoğu yerinde düzensizlik ve karalama var.			
Düzen ve temizlik	Ödevin tamamı düzenli ve temiz.	Ödevin bir iki bölümünde düzensizlik veya karalama var.	Ödevin bazı bölümlerinde düzensizlik ve karalama var.	Ödevin çoğu yerinde düzensizlik ve karalama var.			
Zamanlama	Ödev zamanında teslim edildi.	Ödev tam zamanında teslim edilmedi. Biraz geç teslim edildi.	Ödev zamanında teslim edilmedi. Çok geç teslim edildi.	Ödev hiç teslim edilmedi veya kabul edilmeyecek kadar geç teslim edildi.			
TOPLAM							

Düşünceler

Ortalama puan:

EV ÖDEVİ ÖLÇEĞİ YÖNERGESİ

Bu ölçek, öğrencilerin ev ödevlerini yapıp yapmadıkları, yapıyorlarsa ne düzeyde özenli yaptıklarını belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçek, bir analitik rubriktir. Ölçek, öğrencinin kendisi, akranı veya öğretmen tarafından değerlendirilebilecek bir formatta hazırlanmıştır.

Puanlama: Ev ödevini tamamlamasıyla ilgili 7 kategorideki davranışlara, gözlenme düzeyine göre 1 ile 4 arasında puan verilecektir.

Hesaplama: Ölçek; öğrenci, akran veya öğretmenin sadece birisi tarafından puanlanırsa toplam puanlar kategori sayısına bölünerek ortalama puan hesaplanabilir. Eğer birden fazla yorumlayıcı tarafından puan verilmiş ise öncelikle puanlayıcı sütunlarının son satırı olan toplam puanlar toplanarak puanlayıcı sayısına bölünür. Bu işlem sonunda elde edilen değer, kategori sayısına bölünerek ortalama puan elde edilir.

Değerlendirme: Ölçekten elde edilecek sonuçlar, öğrencilerin ev ödeviyle ilgili görevlerini hangi düzeyde başarabildiğini belirlememizi sağlayabilir.

1 - 2 puan aralığı: Öğrenciler, ev ödevi ile ilgili görevlerin büyük bir kısmında düşük performans (başarı) göstermektedir. Bu öğrencilere altından kalkabilecekleri veya ilgilerini çekecek ödevler vermek, ödevlerin nasıl yapılacağı hakkında örnekler vererek yol göstermek, gerektiğinde yakınındaki kişilerden yardım alabileceğini söylemek yararlı olabilir.

2 - 3 puan aralığı: Öğrenciler, ev ödevi ile ilgili görevlerde kabul edilebilir bir düzeyde performans göstermektedir. Ancak performanslarını daha artırmak için öğrencilere, zayıf oldukları kategorilerde özel çalışmalar yaptırmak yararlı olabilir.

3 - 4 puan aralığı: Öğrenciler, ev ödevi ile ilgili görevlerin çoğunda veya tümünde yüksek düzeyde performans göstermektedir. Bu öğrencilerin zayıf öğrencilere yol gösterebilmeleri için etkinlikler düzenlenebilir. Örneğin, bu öğrencilerin sorumluluk aldığı bir grupta zayıf öğrencilerin de bulunması sağlanarak grup ödevleri verilebilir.

DİNLEME BECERİLERİ ÖLÇEĞİ YÖNERGESİ

Ölçek, öğrencilerin dinleme becerilerine ne düzeyde sahip olduğunu belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Ölçek bir kontrol listesidir. Ölçek öğrenci 5 kategoriden hangisinde gözlenecek ise o kategorideki gözlenecek davranışlar dikkate alınarak doldurulacaktır.

Puanlama: Gözlenecek davranışlar için “gözlendi” sütununa “x” işareti; gözlenmeyen davranışlar için “gözlenmedi” sütununa “x” işareti konulacaktır.

Hesaplama: “Gözlendi”, “gözlenmedi” sütunlarındaki “x” işaretleri sayılarak toplam sütununa yazılacaktır.

Değerlendirme: Ölçekten elde edilen sonuçlar hem davranışların her birini, hem kategorileri hem de dinleme becerilerini değerlendirmek amacıyla kullanılabilir. Tek bir davranış değerlendirilirken gözlenip gözlenmemesi dikkate alınacaktır. Kategori veya dinleme becerileri için değerlendirmeler aşağıdaki gibi yapılabilir.

DİNLEME BECERİLERİ ÖLÇEĞİ

Adı soyadı :

Sınıfı :

Numarası :

Değerlendirenin adı soyadı :

Değerlendirme tarihi :

Kategoriler	Gözlenecek davranışlar	Gözlendi	Gözlenmedi
Yüzyüze konuşmalarda dinleme	1. Konuşanın yüzüne bakma		
	2. Konuşanın eksik bilgilerine dikkat etme		
	3. Konuşulan konuya dikkat etme		
Sınıf içi tartışmalarda dinleme	1. Dikkatli dinleme		
	2. Konuşanın çelişkilerine dikkat etme		
	3. Konudan uzaklaşmadan soru sorma ve cevap verme		
	4. Konuşmacının konudan uzaklaşmamasına dikkat etme		
Ders veya konferans etkinliklerde dinleme	1. Konuya önceden hazırlanma		
	2. Konunun ayrıntılarına dikkat etme		
	3. Verilen örneklerin konuya uygunluğuna dikkat etme		
	4. Konunun farklı bölümlerini ayırt etme		
	5. Bilgilerin geçerlik ve güvenilirliklerini değerlendirme		
	6. Konuşmacının anlatımına dikkat etme		
	7. Eksik ve yanlışları tespit etme		
	8. Konuşmayı sonuna kadar dinleme		
Açık oturumlarda dinleme	1. Konuşmacıların konularına dikkat etme		
	2. Her konuşmacıyı ayrı ayrı değerlendirme		
	3. Konuşmacılarda görüş birliğini fark etme		
	4. Konuşmacılardaki görüş ayrılıklarını saptama		
	5. Bilgileri bütünlemeye çalışma		
Okuma metni dinleme	1. Yazının türünü tanıma		
	2. Konuyu anlamaya çalışma		
	3. Görüşleri belirleme		
	4. Ayrıntıları kavrama		
	5. Sonucu tahmin etmeye çalışma		
TOPLAM			

Davranışların en fazla üçte biri gözlenmişse, öğrenciler, gözlenecek davranışlar yönünden düşük performans göstermişlerdir. Öğrencilere dinleme becerilerini kazandıracak etkinlikler tasarlanmalıdır.

Davranışların üçte biri ile üçte ikisi arasında davranış gözlenmişse, öğrenciler, dinleme becerileri ile ilgili davranışlar yönünden orta düzeyde performans göstermişlerdir. Özellikle öğrencilerde gözlenmeyen davranışlar belirlenmeli, eksikliklerin tamamlanması için ek etkinlikler tasarlanmalıdır.

Davranışların üçte ikisinden fazlası gözlenmişse, öğrenciler, dinleme becerileri ile ilgili davranışlar yönünden yüksek performans göstermişlerdir. Öğrencilere pekiştirici veya ödül vermek performanslarının durumu açısından faydalı olabilir.